

Museum Joure

Centrum van cultuur

Collectieplan 2011-2015

Inhoudsopgave:

Inleiding		3
Missie		3
Collectiebeschrijving		
• Collectiegeschiedenis		4
• Collectiewaarde		4
Collectievorming		
• Verzamelen		6
• Selecteren en afstoten		6
Behoud en Beheer		
• Conservering		7
Collectieregistratie/documentatie		8
• Gebruik van de collectie		9
• Bruikleenverkeer		9
Samenvatting		9
Bijlage I	Collectieplan 2006-2011	10
Bijlage II	Collectiebeleid 2011	13
Bijlage III	Registratieplan 2011-2015	14

Een collectieplan is een openbaar document waarin het toekomstig beleid ten aanzien van de collectie wordt beschreven. Er wordt aandacht besteed aan de missie, doelstellingen, collectiehistorie, -beschrijving en – vorming, behoud, ontsluiting, presentatie en onderzoek. Essentieel is verder dat de prioriteiten ten aanzien van de verschillende onderwerpen resulteren in een plan van aanpak waarin de inzet van mensen en middelen aan de orde komt.

Een collectieplan geeft inzicht in

- de samenstelling en betekenis van de collectie*
- het collectiebeleid*
- de uitvoering van het collectiebeleid*

Inleiding

Het beleidsplan 2011-2015 'In de context...!' van Museum Joure heeft gevolgen voor de collectie. Het collectieplan 2011-2015 verduidelijkt de gevolgen voor de collectie en geeft richting voor de komende periode. De collectie is immers de basis van het museum. Die basis moet goed en stevig zijn. Van het collectieplan 2006-2010 (zie bijlage I) zijn een aantal punten geheel uitgevoerd: aan de basisregistratie is handmatig voldaan. De geelgieterij- en de zilversmederijcollectie staan geregistreerd met foto in het museumregistratiesysteem Adlib. Er zijn klimaataanpassingen gedaan d.m.v. van uv/lux-werende folies en meet- en regelapparatuur in verschillende gebouwen. Verder is er een nieuw extern depot gerealiseerd. De gehele geautomatiseerde registratie is niet gehaald door andere prioriteiten in die periode. Voor de komende beleidsperiode zal dit een hoofddoel zijn.

Missie

Museum Joure wil een breed publiek op een attractieve en op een kwalitatief hoogstaande wijze kennis laten maken met de ambachten en industriële bedrijvigheid die Joure rond 1900 tot bloei hebben gebracht. In het bijzonder zal daarbij aandacht worden besteed aan de historie van Douwe Egberts en aan de historie van de Friese klokken. Daarop aansluitend wil zij ook een centrum van kennis op het gebied van ambachten zijn.

Museum Joure wil dit bereiken door alles 'in de context' te plaatsen waarmee wordt bedoeld dat activiteiten, collecties, educatie niet op zichzelf staan maar een relatie met elkaar moeten hebben en een relatie met het heden. Het gaat om het verhaal achter het object, het gebouw, de werkwijze, het vakmanschap, niet van nu naar toen maar van toen naar nu.

Collectiebeschrijving

Collectiegeschiedenis

Met de oprichting Stichting Johannes Hesselhuis in 1976 is de begane grond van het eerste fabriekje ingericht met cultuurhistorische objecten op het gebied van koffie, thee en tabak. In bruikleen gegeven door het Douwe Egberts Museum uit Utrecht. De eerste verdieping werd ingericht met een natuurcollectie, beheerd door het Natuurmuseum en op de tweede verdieping werden tijdelijke hedendaagse kunstexposities gehouden door de Kultuerried Skarsterlân. Deze drie geledingen zijn tot Museum Joure versmolten. Sinds 2000 is Museum Joure een geregistreerd museum.

In de loop der tijd is het museum aanzienlijk uitgebreid met gebouwen en collecties die een relatie met ambachten hebben en de sfeer van de eerste helft 20ste eeuw weergeven.

Onder de collecties behoren aankopen (bakkerij), bruiklenen (klokken, geelgieterij, Bokmakamer), legaten en vooral veel schenkingen van particulieren en instellingen (koperslagerij). In 2003 is de gehele collectie van Douwe Egberts overgezet naar een schenking en daarnaast zijn er door opheffing van het museum in Utrecht, nog 500 objecten erbij geschonken. In 2005 zijn de inventaris van koperslagerij Dijkstra uit Sneek en de koperen geschenkartikelen die hij maakte voor Douwe Egberts toegevoegd aan de collectie.

(Museum Joure heeft een nauwe relatie met Het Fries Grafisch Museum (FGM), die in een van de gebouwen van het complex is gevestigd. De drukkerijcollectie behoort tot de stichting FGM, en past bij de ambachtelijke uitstraling die Museum Joure nastreeft.)

Cultuurhistorische waarde

In het Museum Inventarisatie Project (Musip) is in 2004 de collectie ingedeeld in de volgende deelcollecties:

- bakkerij
- beeldende kunst
- geelgieterij
- interieur en diversen
- koperslagerij (2005)
- klokkenmakerij
- koffie
- natuur
- tabak
- thee
- zilversmederij

Op enkele objecten na heeft Museum Joure geen hoogwaardige collectiestukken die een hoge geldelijke waarde vertegenwoordigen. Van nationale (en internationale) cultuurhistorische waarde komt de geelgieterijcollectie en de collectie van Friese klokken in aanmerking. De overige deelcollecties zijn van regionaal belang.

Cultuurhistorische waarde is een relatief begrip. In het beleidsplan 2011-2015 is bepaald dat de collectie voor Museum Joure cultuurwaarde heeft als deze de (ambachtelijke of industriële) bedrijvigheid die Joure tot bloei heeft gebracht representeert.

Dit betekent dat de collectie van Museum Joure kritisch doorlopen moet worden op relevantie. Om aan de missie te voldoen verdwijnen er deelcollecties en er komen deelcollecties bij.

Tot de kerncollectie behoren de volgende bestaande deelcollecties:

- geelgieterij
- interieur en diversen
- koperslagerij
- klokkenmakerij
- koffie
- tabak
- thee
- zilversmederij

Deze bestaande deelcollecties worden de komende tijd aangevuld met een nieuwe (deel)collecties (Douwe Egberts, meubels) en een duidelijker onderverdeling (Friese klokken, zilver).

De deelcollectie hedendaagse kunst behoort niet tot de kerncollectie maar kan wel dienen om de kerncollectie te ondersteunen.

De deelcollecties zijn samen te vatten tot de volgende kerncollectie:

- Douwe Egberts (koffie, thee, tabak, koperslagerij (geschenkartikelen), bedrijfshistorie Douwe Egberts, geschenkensysteem/artikelen)
- Ambachten (geelgieterij, klokkenmakerij, zilversmederij, interieur (meubels) en diversen)
- Friese klokken

De deelcollecties bakkerij en natuur passen niet meer in de missie. Voor deze collecties wordt een oplossing gezocht.

Collectievorming

Verzamelen

In het verleden is er ruim verzameld en mede door een matig ontsloten collectieregistratie zijn er dubbele en kwalitatief slechte objecten in de collectie terecht gekomen.

De meeste objecten zijn passief verzameld, vaak ter schenking aangeboden. Met ingang van 2011 wordt kritisch bekeken of het aangeboden object in het collectieprofiel past. (zie bijlage II) Verder zal in de schenkingsovereenkomst vastgelegd worden dat het museum vrij over het object kan beschikken, dat kan ook betekenen dat het afgestoten wordt.

In de komende periode zal er meer actief worden verzameld op collecties die hiaten vertonen en collecties die kwalitatief verbeterd kunnen worden.

Voor de deelcollectie Jouster meubels en Jouster zilver wordt een verzamelbeleid opgesteld. De klokkenmakerij en met name de collectie (stoel)klokken wordt onderzocht op verbeteringen en hiaten.

Selecteren en afstoten

De collectie van Museum Joure bevat objecten die niet (meer) in de collectie horen. De komende beleidsperiode wordt onderzocht welke objecten dat zijn. Sommige objecten die in eerste instantie niet passen kunnen door de collectie in de context te zetten wel nodig blijken. Er worden criteria opgesteld. Dit collectieplan zet aan tot denken over opschonen van de collectie.

Voor de deelcollecties bakkerij en natuur is wel duidelijk dat deze niet in het collectieprofiel passen. Hiervoor zal in de komende beleidsperiode, na inventarisatie en registratie, een oplossing gezocht worden. De collectie zal binnen de richtlijnen van de Lamo (leidraad voor afstoten van museale objecten) worden afgestoten.

Behoud en beheer

Preventieve conservering

Museum Joure bestaat uit meerdere gebouwen, meest oude panden (arbeidershuisjes, pakhuizen en fabriekjes) en nieuwbouw. De objecten kunnen hierin niet altijd onder de meest ideale omstandigheden worden tentoongesteld. Daar waar het mogelijk is zijn maatregelen genomen: d.m.v. uv/luxwerende raamfolies, be- en ontvochtigers, of er is een bewuste keuze qua collectie gemaakt.

Een aandachtspunt is een automatische deursluiting d.m.v. deurdrangers op alle buitendeuren. Wel op een manier waarop het voor de (minder valide) bezoeker goed toegankelijk blijft.

Sinds 2010 is wegens verbouw van It Sael en herinrichting een extern depot elders in Joure gerealiseerd. Deze ruimte heeft op de begane grond een uitstekend klimaat. Hier staat de meest unieke en kwetsbare collectie. Op de eerste verdieping is de minst kwetsbare collectie ondergebracht. Het depot moet in de komende periode definitief worden ingericht waarbij de standplaatsen bepaald worden. Een systeem voor het bewaren van prenten en schilderijen is verder nog een wens. Het depot is volledig in gebruik en biedt weinig ruimte meer.

In de studieruimte wordt tijdelijk nog (gebruiks)collectie bewaard die nader bekeken moet worden.

Het museum heeft drie medewerkers met de basis cursus beheer en behoud.

De overige medewerkers zijn op de hoogte van de regels van gebouwschoonmaak en het hanteren van de objecten. (Bij)scholing van meer vrijwilligers en medewerkers staat bij een intensievere aandacht voor de collectie in de planning.

Het museum bezit 3 ontvochtigers en 1 bevochtiger, 3 dataloggers en 2 thermohygrografen (thg). Er is een roulatiesysteem voor de thg en de dataloggers worden maandelijks uitgelezen. De klimaatapparatuur wordt bij de meest kwetsbare collecties gehanteerd.

Binnen de komende beleidsperiode staat het Ambachtengebouw groot onderhoud te wachten. Dit betekent een (tijdelijke) verhuizing van de collecties klokkenmakerij, zilversmederij en bakkerij. Een tijdig plan van aanpak en draaiboek is nodig waarin de gelegenheid wordt aangegrepen om deze collecties te selecteren, fysiek te nummeren, in Adlib te registreren en te fotograferen.

Bij een mogelijke herinrichting van de gebouwen wordt rekening gehouden met de klimatologische omstandigheden, toegankelijkheid, veiligheid m.b.t. de collecties.

De actieve conservering heeft in deze periode geen prioriteit, behalve als dit voor expositie noodzakelijk is.

Collectieregistratie/documentatie

'Iedere vorm van collectiebeleid en –beheer staat of valt met kennis over de collectie. Zolang niet bekend is wat er in huis is, kan ook geen samenhangend beleid worden ontwikkeld. Goede collectieregistratie en –documentatie zijn dan ook de basis van elk collectieplan' (uit: Handreiking voor het schrijven van een collectieplan)

De collectie is in zijn geheel handmatig geregistreerd, het voldoet aan de eisen van de basisregistratie voor het Museumregister. Omdat het handmatig op basiskaarten en objectregistratieformulieren is gedaan, mist een totaaloverzicht. Het is niet exact aan te geven hoeveel objecten de collectie van Museum Joure precies omvat.

Een deel van de collectie is geautomatiseerd. In het registratiesysteem van Adlib zijn ruim 5000 objecten op basisniveau geregistreerd. De beide systemen overlappen elkaar deels, naar schatting bezit Museum Joure ca. 11.000 objecten (inclusief bruiklenen)

Vanaf 2006 hanteert Museum Joure een goede structuur voor de registratie van nieuwe aanwinsten. De objecten worden systematisch geregistreerd (handmatig), fysiek genummerd én gefotografeerd. Dit bevordert het gemak om het voorwerp te herkennen en het in de toekomst in Adlib in te voeren. De objectregistratie uit de beginperiode van het museum is gebrekkig en roept nog veel vragen op. De komende periode moet er dan ook veel werk verzet worden om achterstand op registratiegebied in Adlib in te lopen. Voordat dit kan is het noodzakelijk vooraf de objecten fysiek te controleren op bestaande gegevens (o.a. standplaats) en vooral alles te fotograferen. Dit zal per deelcollectie plaatsvinden. De ooit in bruikleen ontvangen DE-collectie is sinds 2003 eigendom van het museum. Deze collectie behoeft controle en omnummering i.v.m. de registratie.

In het registratieplan (bijlage III) 'Weten wat je in huis hebt' wordt de objectregistratie verder uitgewerkt. Een goed ontsloten collectie is onmisbaar voor het kenniscentrum en bevordert museumbezoek, bruikleenverkeer etc.

Voor de documentatie geldt dat dit eveneens handmatig, deels tussen de objectregistratie, geregistreerd is en opgeborgen in archiefdozen. De documentatie omvat materiaal dat een relatie met de collectie heeft en documentatie over de historie van de regio. In 2011 is het Historysk Wurkferbân Skarsterlân (HWS) begonnen met het sorteren van de documenten. Een fysiek opbergsysteem is aangeschaft en een offerte voor een applicatie voor Adlib ligt paraat. De documentatie zal in de komende periode fysiek goed opgeborgen worden en er wordt een begin met de registratie in Adlib gemaakt.

De fotocollectie wordt beheerd en geregistreerd door het HWS, de komende periode gaan zij verder met scannen van de foto's en het invoeren van de gegevens in Adlib. Verder wordt een deel van de fotocollectie beschikbaar gesteld voor de website van Tresoar. Hiervoor moeten gegevens aangepast worden naar het systeem van Tresoar.

De bibliotheekboeken zijn allemaal op titel, trefwoord en auteur in Adlib-Lite ingebracht. Voordat het in de toekomst geconverteerd kan worden naar de nieuwe Adlib-applicatie voor de documentatie moet er handmatig nog een aantal gegevens aangepast worden.

Gebruik van de collectie

De museale objecten zijn zeer tastbaar: werkplaatsen met gereedschappen, machines en producten die tot de collectie behoren. Deze worden gebruikt voor demonstraties. Dat is ook de kracht van het museum. Het heeft wel consequenties voor het behoud. Onderhoud en vervanging speelt een rol. Het museum is zich er van bewust dat deze objecten zorg behoeven met de daarbij behorende kosten. Voor de klokken, die dagelijks lopen, wordt een onderhoudsplan opgesteld. Als er zicht is op de collectie, zal er een deel van de collectie bewust als rekwisiet worden aangemerkt. Er wordt dan geen gebruik gemaakt van de museale collectie. Uit de op den duur ontstane rekwisietencollectie kan voor educatie volop geput worden. In de registratie zal een duidelijke administratieve scheiding komen tussen de museale en de rekwisietencollectie.

Bruikleenverkeer

Museum Joure heeft een aantal objecten/deelcollecties in bruikleen. De geelgieterij, objecten in de werkplaats van de klokkenmakerij, de meeste Friese klokken en wat diverse objecten. Hiervoor zijn bruikleenovereenkomsten opgesteld. In de komende periode worden de bruiklenen gecontroleerd, fysiek en administratief, en zo nodig geregistreerd in Adlib.

Jaarlijks heeft Museum Joure een paar uitgaande bruiklenen. Doordat de collectie onvoldoende is ontsloten kan soms moeilijk aan de vraag worden voldaan. Het museum staat open om bruiklenen aan collega musea uit te lenen. Het huidige bruikleenformulier zal worden herzien en aangepast naar de huidige maatstaven.

Samenvatting

Het museumbeleidsplan heeft een aantal punten met gevolgen voor de collectie. Een hiervan is de focus op bedrijvigheid/ambacht en Douwe Egberts met als gevolg de afstoting van een tweetal collecties: bakkerij en natuur. Daarnaast moeten er hiaten (meubels, klokken, geschenkencollectie DE) in de collectie juist worden opgevuld. Een tweede punt in het beleid is dat het museum als kenniscentrum wil fungeren. Met de komst van de collectie klokken worden de eisen aan informatie hoger. Kennis over de gehele collectie is nodig om alle deelcollecties in de context te kunnen zetten. Voorafgaand aan deze punten is een gedegen gedigitaliseerde registratie van groot belang. Weten wat je in huis hebt. Het hoofddoel voor de komende periode m.b.t. de collectietaak is dan ook deze een goed fundament te geven en dat betekent vooral, keuzes maken in collecties en nog het belangrijkste: een goed gedigitaliseerde registratie! Van daaruit kan het publiek pas goed bediend worden.